

Elisabet Wollsn
Familjeterapeut, utbildare och handledare
ps professionella samtal
www.samtal.se

Andra europeiska narrativa konferensen i Danmark

Augusti 2012

Narrativ Praxis stod som organisatör för konferensen tillsammans med ett antal samarbetspartners*. Alla verksamma i Danmark, där narrativt tänkande och praxis är mer utbredd än i Sverige. I Stockholm och övriga landet har det narrativa tänkandet inte haft samma genomslagskraft, undantaget *Familjeterapeuterna Korsvägen AB* i Göteborg. Vilket är lite märkligt då narrativt tänkande och praxis har mycket att bidra med till både socialarbetare, terapeuter och organisationskonsulter.

Det var tre dagar med spännande och varierat innehåll med deltagare från många länder. Följande axplock från några av huvudtalarna och ett par workshops ger förhoppningsvis en vink om delar av innehållet.

Tre intresseområden fanns på agendan och representerades av olika huvudtalare och workshops. De var; *Narratives from the body*, *Storymaking* och *Narrativity in organisations*.

Sarah Walther från England, tidigare partner till Michael White, talade om *makt* i termer av att få leva det liv man vill leva och hur fattigdom och bristen på arenor där människor kan göra sin röst hörd osynliggör problem i samhället. – "Hur kan vi stötta människor i att leva det liv de själva föredrar, bortom normer andra har om ett gott liv", undrade Sarah. – "Hur kan vi synliggöra sociala orättvisor i samhället och de svårigheter människor lever i utan att uttala oss *å andras vägnar*"? Att känna till och benämna problemen är inte tillräckligt, vi behöver aktivt medverka till att det skapas politiska arenor där allas röster blir hörda, uppmanade oss Sarah. Ständigt fundera över de större frågorna och inte begränsa oss till den vardagliga praktiken.

Olika talare från *Narrativ Praxis* var huvudtalare kring temat *narratives from the body* och betonade hur kroppen ofta ses som bärare av symptom, snarare än bärare av resurser. Att kroppen ska kontrolleras och symptom är något vi ska bli av med. Tänker vi att kroppen *vet* något viktigt och är en skicklig talare, att symptom vittnar om något personen blivit avskild från kan vi i stället utforska vilken *relation* man vill ha till symptomet. Kanske är symptomet ett svar på något som hänger samman med det personen värderar, något som negligerats. Genom att se symptom som *avsiktliga* och *talangfulla* kan vi fokusera mer på hur personen kan svara an på och agera för att hedra det liv den vill leva. Våra erfarenheter avsätter sediment i våra kroppar och bidrar till en känsla av *själv*. Tänker vi att kroppen är något jag *är* och kan *bli*, inte något jag *har*, att mening också skapas i kroppen har vi mycket information att ösa ur. Att det alltid finns mer levd än berättad erfarenhet är en viktig utgångspunkt inom narrativt tänkande.

Esben Esther Pirelli Benestad från Norge talade om *tillhörighetens* betydelsen för måendet. Att man kan må bra bara om andra uppfattar en på det sätt man själv uppfattar

sig på och att man i det uppfattas som värdefull. Så är inte fallet när vi kallar barn *störda*. "De är inte störda, snarare stör sig alla på dem", deklarerade Esben. I ett dikotomiskt språkbruk, när man endera är pojke *eller* flicka, blir det svårt för dem som känner annorlunda. Naturen är mer komplex än så menar Esben, som är en färgstark sexolog och transperson vars huvudbudskap är att se olikheter som mänskliga talanger. Talanger som kan negligeras eller kultiveras. Esben betonade vikten av att skapa ringar på vattnet för barn med annorlunda könstillhörighet genom att involvera barnets hela nätverk. Familjen, de professionella, kommunens tjänstemän och politiker. Alla behöver hjälp att skapa nya berättelser, ny förståelse som berör. Berörda, eller snarare ett "Aha" utbrast publiken i då vi senare ombads skriva ordet *Therapist* och skapa ett mellanrum efter The....och vad får vi då?

Om narrativt tänkande inom *organisationer* talade *Klaus Majgaard*. Komplexiteten inom management kan synliggöras genom narrativ praxis, menade Klaus. Vi behöver nya berättelser, ett nytt språk för hur vi kan leda verksamheter. Retoriken är ofta att agera snabbt, dokumentera allt och ge ansvaret för att lösa verksamhetens dilemman till fotfolket samtidigt som de ska kontrolleras. Ur detta föds misstro. Klaus föreslår att vi i stället *delar* komplexiteten och de paradoxer som ligger i våra managementsystem och bygger tillit. För att komma dithän behöver vi bli medvetna om det *föreskrivande* (prescriptive) språket som mest leder till bedömningar och *orsak-verkan-språket* som reducerar komplexa sanningar och fokuserar på *effekt*. I *narrativt* språkbruk kan motsättningar, relationer och dilemman stå sida vid sida och alla kan bli ansvariga och reflekterande, enligt Klaus. Som samtidigt höjer ett varnande finger för att bli alltför reflekterande, vilket kan dölja konflikter. En kombination mellan de olika språkbruket där narrativt språk kan bidra till nya och fylligare berättelser kan bli mer fruktsamt. Så länge dessa inte blir byråkratiska och dominanta sanningar. Eller enbart positiva. Politiker begär ofta dokumentation för att få en känsla av vad som pågår inom verksamheten menar Klaus, men tror att om man involverar de styrande i *berättelser* från praxis, med alla de dilemman de innehåller, så kan de vara lika nöjda med det.

Maggie Carrey, kollega till Michael White, från Australien behöver också omnämnas varandes en av förgrundsgestalterna inom narrativ terapi. I sitt anförande refererade Maggie till nya fynd inom neurovetenskapen och om känslornas betydelse för de beslut vi fattar. Hur vi evolutionärt snabbt behövt kunna svara an på fara och negativa intryck vilket gör att problemberättelser lättare färdas i våra nervbanor. Men, eftersom hjärnan är plastisk, erbjuder den också stora möjligheter till utveckling av positiva och rikare berättelser. Ett sätt att möta problemhistorier är att skapa en *bred bas* för den alternativa berättelsen genom att föra in en mängd detaljer genom narrativa frågor. Exempelvis; – "När var det? – Var hände det (landscape)? – Hur gjorde du (färdigheter)? – Vad ville du skulle hända (avsikt)? – Vem såg det"? Och, för att skapa ännu mer känslomässigt positiva kopplingar i hjärnan, lägga till frågor som; – "Hur kändes det? – "Vem skulle inte bli förvånad"? Sådana samtal bygger identitet, vidgar minnet och länkar ihop berättelsen till ett tredimensionellt landskap som förändrar hjärnan. Utgångspunkten är att händelser inte bara sker på en tidslinje, allt äger rum *in space*, på platser som kan bli plattformar för nya berättelser, tankar och attityder.

* *DISPUK, ATTRACTOR, LONE LARSEN, NARRATIV KOMMUNIKATION OCH TERAPI, NARRATIVE PERSPEKTIVER, STOK och VILLA VENIRE.*